

Térey János

„A Sátán életemre tör”

(Részlet a Legkisebb Jégkorszak című verses regényből)

1 drifting
2 twisting
3 whiteout
4 blackbird braille
5 Wenceslasaire
6 avalanche
Come on man, you've got 44 to go,
Come on man, you've got 44 to go.
Come on man, you've got 44 to go,
Come on man, you've got 44 to go.

*Kate Bush egyszer 50 szót mondott a hóról.
Ennél az énekesnőnél a brit tél sohasem nyomasztó,
Sokkal inkább megrázó és fölemelő;
Pont olyan, mint egy sarki álom:
A poláris égbolt alatt az elme
Expedíciója elakad.*

*Kate csak énekeljen bátran, égető a téma,
Gondolta Dolina Iván reggel az asztalnál,
Kerülve a felesége pillantását.
Az általa irányított állami szerv,
A Meteorológiai Szolgálat szerint
Dél előtt erős felhősödés ígér áldást.
Perceken belül újabb hullám éri el Budapestet,
És a Svábhegyet megint húsz centi hó lepi be,
Rátapadva az előző, még meg sem roskadt rétegekre.
Ó, nálunk még mindig szenzáció ez a mennyiség,
Gondolta Dolina jólesően. Hát szokni kell.
Bár volna egy hókristályszerkezet-
Tanulmányozó alosztályunk is, gondolta,
És külön ezzel a feladattal
Mebízott kutatók dokumentálnák nagyban
Ezeket a kultikus hatszögeket...
Mivel matéria van elég,*

Millió nagyságrendben és hosszú évekig!
A hó makacs szúpercegését,
Csörgését, cincogását, darazsolását hallani;
Időnként mint Udvaros Dorottya
Nyolcvanas évekbeli, kultikus bakelitjén,
Vastagon és gazdagon kavarog,
Ha váltakozó irányban pofozgatja a szél;
És lassan falon át is érezni a hószagot.

„Nem láttad a borsot?” „De melyik borsot?”
„A fehérét.” „Nem láttam.” „Szóval nem. Soha.” „Soha.”
Alma vasárnap reggel az asztalnál
Szemben ülő férje, Dolina Iván látványa helyett
(„Én úgy megutáltam ezt az embert”),
Elnézve annak koponyatetője fölött,
Mintegy a semmibe fúrta tekintetét.
Valójában a fehér szikrázásba bámult,
És pedig úgy, mint a saját, örvényszerű vesztébe,
Az Abszolút Fehérbe. Alma nézte,
Ahogy megpördülnek a pelyhek,
Fölfele táncolnak. Nem szűnt meg csodálni
Imádnivaló monotoníájukat.
Följebb kéne tekerni a fűtést, gondolta.
Úgy döntött, az ajtóhoz megy és kinéz:
Nos, szomorúan látta, hogy „az átkozott hó”
(Mert újabbán igenis az: átkozott)
Még mindig esik, sőt szakad, cinikusan neszezve.

Alma félfüllel hallotta a házmestertől,
Hogy volt tegnap a házukban egy
Parázs hangulatú lakossági fórum.
Konkrétan a... miről is? A hőszigetelés cseréjéről
A lépcsőházi ablakokon... Valami ilyesmi.
Fölöttébb érdekes. Persze, kihagyta Iván is.
Lakógyűlés? Ilyenre ők sose jártak. De más
Közösségi programra se sűrűn,
Például istentiszteletre se vasárnaponként.
De ma, váratlanul és menekülésképpen
A házassági hidegtelestől,
Alma úgy döntött, hogy elmegy a régi gyülekezetébe,
A Felhő utcai reformátusokhoz,
Abba a templomba, ahol annak idején
Megesküdtek a fess Dolina Ivánnal.
Elmegy, mégpedig egyedül.
Iván vállaltalannak mondható.

Meg amúgy is, mi keresnivalója volna ma ott?
Alma gyalog vágott neki, kapucnit húzva fejére.
Maga körül nem látott mást,
Csupán a szitáló, finom port,
Amely ilyenkor nappal áttetsző párologásnak hat,
Aztán csillogó fátyolba burkolja az éjjelt.
Először olyan volt, mint valami játszi tüll;
Minden hótámadás úgy kezdődött,
Mint ártatlan és jótékony, szelíd alkotás –
Azután csakhamar bedurvult és elszabadult.
A vattagomolyból állandóan kihallatszott
A hólapátok ismétlődő csörrenése,
Lapátnyelek falhoz koppanása.
A púpok egyre nőttek, és a zajok
Délre, délutánra maradtak abba,
Annak jeléül, hogy föladták az emberek.

Alma, kipislogva a kapucnija alól,
Sokáig nem vett észre járókelőket egyáltalán.
A németvölgyi mackós iskola előtt
Kisdiákok gyúrtak a hóból Andersen-figurákat.
A nő érezte, előbb-utóbb mindet lerombolja valaki.
Kevés olyan tárgy van, ami olyan erősen
Ébreszti föl a rombolóöszönt,
Mint egy idegen kéz építette hőember látványa,
S ez a megpillantás percében halálra ítélt hőember
Valahogy mindig a szomszéd gyermek műve...
Alma fölismerte Labancz Győző kisebbik lányát,
Biankát, ahogy szánkón húzza a barátnőjét.
Biccentettek is egymásnak bizonytalanul,
Mert hisz legalább négy éve, hogy utoljára látták egymást.
Ahogy Iván mondaná, hogy kicombosodott ez a lány!
Majdnem olyan szép, mint a nővére, Patrícia.
Bianka megállt, átölelte az Ólomkatonát.
Őt választotta, a legkisebbizettebbet
Az amúgy is eléggé amortizált Andersen-hősök közül;
És ez Almának a hősakadásban nagyon is tetszett.
Fölpillantva látta, hogy magas talapzatán szemüveges,
Mésző Mackó bácsi mesél a fanatizált gyerekeknek.

Ezek az új szánkók nem hagynak maguk után
Sötétlő féknyomot, gondolta még Alma.
Rémlett neki, hogy a kora nyolcvanas években,
Azokon a ritka, csapadékos teleken
A szánkóvas az első méterek után

Rozsdás csíkokat hagyott a hóban. Hát persze,
Mert minden holmi a kamrában
Félig-meddig ócskaság volt...
Nem jutott idő és kedv szidolozni őket;
Most meg még rozsdásodni sincsen alkalom.

A templom udvarába fordult be, lesietett a lépcsőn.
Látta, hogy a templom rengeteget fejlődött
Legutolsó látogatása óta:
Végre megépült a gyülekezet leghőbb vágya,
A gyertyaszerű csúcs a cserepekkel
Borított, korongszerű karimával a tornyon;
És a szemközti, apró parókia is elkészült: na, jól van.
A hajó teltházias volt: adventkor mindig ilyen.
A karzat félig tele. Megint itt!... A tér henger alakú,
Nyerstéglából rakták a falat és azúrkék
Üvegtéglákat süllyesztettek belé.
Nagy rózsablak engedte be a fakó fényt.
Alma a galérián ült le. Emlékezett rá,
Hogy a lelkész sose nézett feddően a magányos későkre:
Közmondásos, hogy a terepviszonyok miatt
Az úgynevezett svábhegyi késés
Minimum (és egyben maximum)
Tíz perc. S ha ennél nem több,
Barátok között szóvá tenni sem illik.

Szó volt megint azokról a viccesen
Komoly nevű sákramentumokról.
Aki felejté erős kátéját – például Alma –,
Ilyenkor meghúzza magát,
Hiszen évek óta nem járt istentiszteleten.
Az első férjének, Donner Kálmánnak volt
Fontos az ige; akkor a Szilágyi Dezső térre jártak.
Alma úgy tudta, hogy bizonyos dúsgazdag hegyi nők
Számára csupán kaszinó a templom
(De azok csupa katolikusok, nem?);
És vasárnapi játszóház a gyermekeiknek
(De az meg teljességgel érthető).
Mert amúgy az íghirdetések vonzereje önmagában csekély:
Vulgárteológia és falábú bölcsélet szócsövévé vált
Mostanára némelyik klasszikus egyház
(Tisztelet a kivételnek, például a protestáns fellegráknak,
Kálmán véleménye legalábbis ez volt);
S föltűntek a vallás árnyékában nagy csapatban
A leleményes biznisszkeresztények is.

*Alma, mint nőténymacska a kosarában, elhelyezkedett.
„Jézus ezt mondta Simonnak – kezdte
A zsolotár után a fiatal tiszteletes –:
Evezz a mélyre, vessétek ki hálóitokat fogásra.
Simon így felelt: Mester, egész éjszaka fáradtunk ugyan,
És semmit sem fogtunk egyáltalán,
A te szavadra mégis kivetem a hálót.
S mikor így tettek, olyan nagy tömeg
Halat kerítettek be, hogy szakadoztak a hálóik...
– Folytatta a huszonöt év körüli férfi.
Alma nem ismerte, de úgy látta,
Egy kicsit nagy rá a palást. –
Isten fölhasználja a kudarcokat,
Hogy így hívja föl magára a figyelmet.
Péter fáradt volt és csalódott a sikertelen
Halászat után, amikor Jézus szólt hozzá...
– Alma fészkelődött a helyén,
S a kupola hangsúlyos íveit tanulmányozta. –
...De szólni fog Istenünk megcsikorduló
Házasságunkon keresztül is,
A gyermekén keresztül, akiről szinte lemondunk,
A munkánkon keresztül, amely csömört okoz.
Nem mondhatni, hogy Isten javasolná
A fejvesztett futást a problémák elől:
Azt akarja, hogy okuljunk belőlük.
Fedezzük csak föl, mit tud tenni,
Ha őt hívjuk be helyzetünkbe: Istent!
Ő megteheti, hogy visszavisz kudarcunk
Helyszínére, és ott ad átütő sikert.”*

*Úrvacsorát is osztottak a havas
Templomban, és a gyülekezet,
Ahogy régen, a 461. dicséretet énekelte:*

*Bár bűn és kín gyötör,
És nehéz bár szívem,
A Sátán életemre tör:
Kétségbe nem esem.*

*A lelkész még bizonyára mondott egyebet,
De Almának ez a végszó is megfelelt,
És figyelme a rózsablakon túlra kalandozott.
Fogadni mert volna, hogy úgy fog búcsúzni
Ez a fiatalember is, ahogyan múltbeli
Kollégái: „Térjete meg hajlékaitokba.”*

Hajlék, erre az emelkedett szóhasználatra
Alma mindig fölkapta fejét, ahogyan most is;
És – az igétől telibe találva –
Látta, ahogy pustol az új hó a tetőkön.
Látta, ahogy mindenhova beférkőzik,
Legömbölyítve a tereptárgyak élet,
Eltüntetve a tüskéket, kacsokat, ágakat,
Nem hagyva semmit eredendően keménynek,
Bebugyolálva a hajlékony póznákat,
Mint valami ragyogó géz.
A hó csak arra jó, hogy jobban látszódjanak benne
A barnás kráterek és a sivár, sárgás, emberi foltok;
Mintha megannyi golyónyom,
Olvasta Alma valamelyik keserű kortárs szerzőnél.
Ezt a lemondó hozzáállást a maga részéről vitatta,
Bár a tények azok tények,
Mintha megannyi golyónyom.

*

Dolina Iván dühöngött, csapkodott, csésze a falhoz.
Szóval a felesége egyszerűen kiviharzott, szó nélkül.
Még csak nem is lehetett sejteni, hová.
Vasárnap délelőtt, könyörgök!
Dolina azon töprengett, cirkáljon-e föl-alá Budán,
Amíg valamelyik törzshelyükön megtalálja.
Mintha az olyan könnyen menne...
Annak pedig mennyi esélye van,
Hogy szembejőjön az utcán valahol?
Ilyen időben? Szamárság. Azóta is
Kiapaszthatatlan forrásból szakadt a hó.
A férfi vállal nyomta ki a beragadt
Kaput, és centinként tört előre utat,
Kötésig érő havon küzdve át magát.
Tisztásra csak a járdán ért;
Leporolta magáról a fehér, tolakodó anyagot.
Alibicigaretája nem esett jól.

Járó motor mellett takarította le a körülbelül
Harminc centit a kocsí szélvédőjéről.
Hogy oda ne kövüljenek, az ablaktörlő lapátjait
Éjszakára mindig fölhajtotta, bízva abban,
Hogy errefelé nem divat letörni őket,
De most mindkettő így is odafagyott.
A mocskos mindenit, olvasztani kell?
Látta a műszerfalán, félig üres a tank.

Aha. Pocsékolni fogja a maradék benzint,
Miközben csak egyetlen működő kút van a hegyen.
Na, majd mindjárt útba ejti akkor azt.

Dolina rendmániás és már-már kóros perfekcionista volt.
Amikor jött a nyálkás őszi idő,
Minden évben elment műszaki vizsgára,
Ahol nyugtázták: megvan a jégkaparó meg a zárolódó.
Hólánc négyféle volt, ő a huzalosat választotta,
S a hűtőrendszert fagyálló folyadékkal lakatta jól.

Most pedig gázt adott, nem gyanítva,
Hogy a pépes kása azonnal
A benne forgó kerékre tapad,
Eltömve a gumi mintázatát
És benyelve a hólánc fémtüskéit is.
A tapadás ilyenkor nagyjából nulla szokott lenni.
Miután Dolina látta, hogy az autó
A legfinomabban adagolt gázzal is
Üresen pörög előremenetben,
Megpróbált tolatva kimanőverezni a holtpontról,
Aminek folytán az autó kormányozhatatlanná vált,
És a jobb hátsó része belenyomódott
Egy újonnan emelt hófalba.
Innét egy darabig nem volt se előre, se hátra.
Ez a lánc kész. Úristen, mit sóztak rá?

Végül, egy óra múlva, a szomszéd terepjárójával vontatva,
Pironkodva, de sikerült kiállnia.
„Jó lánc ez, Iván úr, de ilyen mennyiséggel szemben...”
Tényleg, miért is nem jár neki
Szolgálati terepjáró, mondjuk egy Ford Ranger?
Miért csak ez a négyéves Audi 8-as?
Korán sötétedik és későn kel a Nap,
A látási viszonyok mostohák. Lecsapódó pára...
Most, hogy ténylegesen beköszöntött
A számára is fölmérhetetlen horderejű tél,
Dolina tudta, hogy a megszokottnál is élesebb
Reflexekre lesz majd szüksége az utakon.

Megállt az Istenhegyi úton a zöld benzinkútnál.
Jött a kutas, és a főmeteorológus úgy érezte,
Hogy kicsit lesajnálóan nézik a kocsiját.
„Mit tud, mester, sóznak eléggé?”
Teljesen beszorultam az előbb.”

„Remélem, hogy nem sóznak, uram.”
„Ja, homokoznak! Úgy akartam mondani.”
„Gyakrabban kellene kocsit mosatnia.”
„Gondolja?” , tért magához Dolina.
„Gondolom. Elég hosszú tél lesz.”

Oké, ezzel megvagyunk, gondolta kábán.
Akkor végre irány az irodája.
Minél előbb érjen oda? Dehogyan, ráériünk.
Törölve a svábhegyi szótárból a sietség meg a hajsza,
Az ő jelszava csakis a túlélés lehet.

Szóval sem a Ford Ranger, sem az otthoni béke...
Rámegy a házassága a munkájára? A télre?
Ő, aki mindig fokozottan óvatos volt,
A nagy készülődésben elfeledte
Saját magát bebiztosítani.

A hólánc rettentően csörömpölt
Egy frissen megtisztított szakaszon.
Dolina lassított. Vége annak a korszaknak,
Amikor a teljesítménykényszer
Hajtotta az úri sofőröket a hegyen.
Nézte az eget. Egyszerre valami titokzatos,
Felső rendeletre megszűnt a hóesés.
Egy szem pehely sem esett többet aznap.
A szél se fúj; és csönd lett, maradéktalan.

Éjjel pedig szakasztott olyan Hold kelt föl,
Mint egy súlyos rézüst,
És majdnem le is zuhant
A magas égből a Svábhegyre.